

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vabilo k seji upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev“. — Učiteljski shod. — Šolske razmere v Istri. — Avstrijskemu učiteljstvu. — Naše križčke razmere. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Spomini na Zagreb. — Splošna navodila v odvratanje jetike. — Zahvala.

Učiteljski shod.

Priljubljeni odbor za sklicanje shoda kranjskega učiteljstva, v katerem so zastopniki vseh štirih deželnih učit. društev, je sklenil v seji dne 26. pret. mes., da se skliče učiteljski shod dne 8. aprila v „Mestni dom“ v Ljubljani. Začetek shodu točno ob 1/2 10. uri dopoldne. Dotične seje so se udeležili: zastopniki „Slovenskega učit. društva“: Gabršek, Furlan, Gangl; zastopniki „Slomškove zveze“: Jaklič, Slapšak, Štrukelj; zastopnice [društva učiteljic: Droll, Miklavčič, Zupančič; zastopniki nemškega deželnega in nem. kočevskega učit. društva: Schrautzer, Konec, Petsche in Scheschark.

Odbor je pred vsem sklenil, da se shod vrši na vsak način, zakaj skrajni čas je že, da povemo vsemu svetu na vsa usta, kaka krivica se godi kranjskemu učiteljstvu glede njegovega gmotnega položaja.

Shod bo javen in nepolitičen, torej nič drugega, nego slovesna manifestacija za krivične naše materialne razmere. Nanj so vabljeni vsi kranjski deželni poslanci in vsi člani e. kr. kranjskega deželnega šolskega sveta. Pristop k shodu pa imajo tudi vsi prijatelji učiteljstva, zlasti pa naši tovariši iz sosednih kronovin, ki bi bili slučajno takrat v Ljubljani in če se žele tudi sicer udeležiti shoda.

Shod otvori predsednik pripravljalnega odbora, g. nadučitelj Gabršek. Nato voli shod predsednika, dva namestnika in tri zapisnikarje. Po izvršitvi teh formalnosti nagovori zborovalec izvoljeni predsednik. Za njim nastopijo štirje govorniki; prvi govori g. E. Gangl, drugi g. Petsche, tretja gđ. Droll in četrti g. Slapšak. Vsi ti govori bodo zgolj stvarni in kratki. Vsebina jim bo samo gmotno stanje kranjskega učiteljstva.

Po govorih pridejo na glasovanje resolucije, ki jih bo sprejeti enoglasno in brez debate, da bo učinek popolnejši in uspeh povoljnejši.

Po vsprejetju resolucij dobe besedo tisti poslanci, ki se bodo k nji oglasili.

Za red skrbe za to določeni reditelji, oziroma rediteljice.

Sijajnosti in splošnega vtiska glavno zagotovilo pa je mnogobrojna udeležba kranjskega učiteljstva. Apelujemo torej na zavednost svo-

Shod vsega kranjskega učiteljstva bo v sredo, dne 8. t. m., ob pol 10. uri zjutraj v veliki dvorani „Mestnega doma“.

Edina točka dnevnega reda: Izboljšanje gmotnega stanja kranjskega učiteljstva.

Vsaka druga razprava in vsaka debata je izključena!

Pridite vsi v najmnogobrojnem številu!

VABILO

k

seji upravnega odbora

„Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev“,

ki bo

dne 8. aprila t. l. ob 3. uri popoldne

v hotelu „Štrukelj“

v Ljubljani, Kolodvorske ulice.

Dnevni red:

1. Predsednik otvori sejo.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Poročilo o „Zavezinih“ listih.
5. Določitev kraja in časa XV. glavne skupščine „Zaveze“.
6. Posamezni predlogi.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugosl. učitelj. društev“.

Tajnik:

Drag. Česnik.

Predsednik:

L. Jelenc.

jih tovarišev in tovarišic, da se udeležijo shoda v najmnogobrojnejšem številu. Vemo sicer, da soglašajo in bo soglašalo z nami ter da bi se shoda rado udeležilo vse naše učiteljstvo. Ako pa vendar kdo ne pride v Ljubljano, bo to nov dokaz, da živi naše učiteljstvo v sedanjih dragih časih na kmetih v takih razmerah, da ne more niti enkrat v letu v Ljubljano, da tam glasno pove, da ne more v takih odnošajih in preobloženosti z delom več živeti!

Prepričani pa smo, da se udeležijo shoda vsak in vsaka, komur je količkaj mogoče. Vsak si prizadevaj, da odstrani vse zapreke, vse zadržke in da pride v Ljubljano glasno in neizprosno zahtevati svojih pravic! Dne 8. aprila mora vse kranjsko učiteljstvo kot eden sam mož povzdigniti svoj glas, močan in krepak, da ne izzveni nikoli! Vse nespornosti morajo takrat stopiti v ozadje, vse nas mora zediniti klic: **Dajte nam kruha!**

Nekateri tovariši so nam izrekli željo, da bi se shod vršil po Veliki noči. Tem ni bilo mogoče ustreči. Tisti, ki so daleč od Ljubljane, naj dobe od kraj. šol. svetov terek popoldne prost, da lahko pridejo na shod. Če so organisti, bodo v četrtek že lahko pravočasno na svojih mestih.

Naša najsrčnejša želja je, da bi mogli dne 8. aprila pozdraviti v beli Ljubljani vse svoje drage tovariše in tovarišice tam izpod gorenjskih planin, tam daleč od obmejne Kolpe, tam s sivih kraških tal! Vse nas naj združi omenjenega dne ena sama želja, da si priborimo pravično, v zakonu utemeljeno materijalno stališče, prepričanje, da delamo in žrtvujemo čas in denar zase in za svoje, za povzdigo svojega ugleda in za boljše čase onim, ki pridejo za nami!

V tem znamenju zmagamo, in zato naš klic, naša prošnja: **Pridite vsi!**

Šolske razmere v Istri.

Posl. Spinčić je imel v seji drž. zbora dne 11. sušca t. l. govor, iz katerega podajamo svojim čitateljem odstavke, ki govori o šolskih razmerah v Istri. Poslanec Spinčić je govoril:

Ne bom se več mudil pri tej stvari. Pravim le še, da je v Istri samo 17.000 slovenskih in hrvaških otrok, ki ne obiskujejo nikake šole. (Čujte!) A italijanskih otrok ni morda deset, ki ne bi imeli kake šole. Taka je nevtalnost, ki bi morala biti njegovi ekscelenci gospodu ministrskemu predsedniku in vsem članom vlade znana iz omenjenih interpelacij. (Pritrjevanje).

In v zadnje čase se tudi duhovnikom ne dovoljuje več poučevanje. Na to so že prišle c. kr. šolske oblasti. Ljudje prosijo za redno ljudsko šolo. Ne dajo jim je. Ljudje imajo 150 otrok, imajo poslopje, je duhovnik na mestu, ki bi poučeval teh 150 otrok vsaj dotlej, dokler se ne zasnuje redna ljudska šola.

Ta slučaj se je dogodil, gospoda moja, glede Bresta na istrskem Krasu, v političnem okraju Koper, v jako veliki vasi, in sicer v zadnjem času.

Podati hočem le še nekoliko preciznih podatkov o šolskih razmerah v primorskih pokrajinah.

Gospoda moja! V tem Primorju obstoji le ena sama državna obrtna šola, in sicer v Trstu, in na tej je le itali-

janski jezik učni jezik. Jaz poznam sam več hrvaških in slovenskih dečkov, ki obiskujejo to šolo, ki se morajo tam v začetku mučiti z italijanskim jezikom, katerim se torej italijanski jezik naravnost usiljuje.

V vsi Istri obstoji le ena hrvaška obrtna nadaljevalna šola, dočim jih je italijanskih več. V vsem Primorju obstojita le dve navtiški šoli, obe z italijanskim učnim jezikom, nobena pa s hrvaškim, dasi se — zlasti od Kvarnerskih otokov in obrežij Kvarnera — več Hrvatov posveča službi na morju nego pa Italijanov.

Velika večina, do 75% prebivalstva Istre, pripada kmetičkemu stanu, ali poljedelska šola za to kmetičko prebivalstvo ne obstoji še, dočim se na izvestnih zavodih v Poreču more uživati poljedelski pouk v italijanskem jeziku.

Avstrijskemu učiteljstvu.

Prejeli smo nastopni poziv, ki ga priobčujemo v izvirniku.

An die Lehrerschaft Oesterreichs!

Ermutigt durch den Erfolg des im August 1902 in Leoben abgehaltenen Kurses hat der Lehrer-Fortbildungs-Verein in Wien beschlossen, auch im Sommer 1903 in Verbindung mit der Vereinigung österreichischer Hochschuldocenten einen Lehrer-Ferial-Kurs zu veranstalten.

Zum Kursort wurde, im Einklang mit vielen in Leoben geäußerten Wünschen, Dornbirn (Vorarlberg) bestimmt. Diese Wahl empfahl sich mit Rücksicht auf die günstige Lage der Stadt, die reiche Gelegenheit bietet zu geologischen und floristischen Studien, zu Ausflügen nach dem Bodensee und nach der Schweiz und zur Besichtigung zahlreicher und interessanter Industriebetriebe. Die Gemeindevertretung von Dornbirn, die dem Unternehmen das liebenswürdigste Entgegenkommen zeigt, hat versprochen für die notwendigen Lehrräume und Lehrbeihilfe, sowie für eine größere Anzahl von Freiquartieren zu sorgen. Zimmer in Wirtschaften oder in Privathäusern können für die Kursdauer auf 12 bis 24 K berechnet werden. Die tägliche Verpflegung (Frühstück, Mittag- und Nachtmahl) stellt sich auf K 1.50 bis K 2.— je nach dem Anforderungen der einzelnen Kursteilnehmer.

Die Kurse sollen abgehalten werden vom 2. bis 26. August. Auch diesmal wurde in Programm von einer Einteilung in Fachgruppen abgesehen und den Hörern freigestellt, aus den realistischen und humanistischen Fächern eine ihnen genehme Auswahl zu treffen, soweit der Stundenplan es erlaubt.

Es werden folgende Kurse abgehalten: Einführung in das Studium der Philosophie (27 St.), Volkswirtschaftslehre (27 St.), (beides für alle Teilnehmer gemeinsam). Physik (Wärmelehre) (18 St.). Einführung in die systematische Botanik (18 St.). Geschichte Europas 1312—1848 (18 St.). Deutsche Literatur in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts (18 St.).

Die Anmeldungen zu diesen Kursen müssen bis längstens 30. Juni 1903 erstattet sein. Spätere Anmeldungen könnten nicht mehr berücksichtigt werden.

Das Kurshonorar beträgt für Vereinsmitglieder, ohne Rücksicht auf die Zahl der Lehrstunden 20 K, für Nichtmitglieder 40 K, jährlicher Vereinsbeitrag 1 K. Würden die Anmeldungen die Ziffer 180 nicht erreichen, so müßte der hohen